

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БК 2.2 СІМЕЙНА, ДИТЯЧА ТА ПІДЛІТКОВА ПСИХОТЕРАПІЯ**

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Галузь знань:	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність:	С4 «Психологія»
Освітня програма:	«Психологія»

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сімейна, дитяча та підліткова психотерапія» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Психологія» спеціальністю С4 «Психологія» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Розробник: к.психол.н., доцент Михальчук Ю.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Завідувач кафедри,
к.психол.н., доцент

(підпис)

(Михальчук Ю.О.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Психологія»

Гарант освітньої програми,
к.психол.н, доцент

(підпис)

(Михальчук Ю.О.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол № 4 від «28» серпня 2026 року

Голова НМК

(підпис)

(Сойко І.М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин) – 120 Кількість змістових модулів – 2	Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	Вибірковий компонент ОП	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
	Спеціальність: С4 Психологія ОП Психологія Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Семестр	
		3	3
		Лекції	
		год. 20	год.8
		Практичні, семінарські	
		год. 20	год.8
		Самостійна робота	
		год. 80	104 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення курсу «Сімейна, дитяча та підліткова психотерапія» є важливим для майбутніх психологів, забезпечуючи їх необхідними професійними навичками для надання ефективної допомоги дітям, підліткам і сім'ям.

Метою курсу є розвиток у майбутніх фахівців глибоких теоретичних знань і практичних вмінь щодо особливостей роботи з дітьми, підлітками та їхніми сім'ями. Навчальна дисципліна «Сімейна, дитяча та підліткова психотерапія» охоплює сучасні методи сімейного консультування і психотерапії, вміння аналізувати сімейні динаміки, виявляти психологічні проблеми й надавати професійну підтримку. Цей курс є важливим, адже: формує компетентності в області консультування дітей, підлітків і родин; дозволяє усвідомити вплив сімейних взаємин на психічне здоров'я дитини; навчає діагностувати та визначати причини психологічних проблем; ознайомлює зі сучасними психотерапевтичними підходами; розвиває навички взаємодії з батьками, педагогами та іншими професіоналами; готує до роботи з кризовими ситуаціями, включаючи конфлікти, розлучення та інші виклики; формує вміння створювати терапевтичний альянс, що є основою успішної психологічної допомоги; навчає дотримуватися етики та конфіденційності під час роботи з молодшими клієнтами і їхніми родинками; розвиває практичні навички використання психотерапевтичних технік і методів; підвищує готовність до роботи в різних професійних установах.

Завдання дисципліни полягають у розуміти взаємозв'язку між особистістю, родиною і суспільним середовищем. Це оснащає їх можливістю професійно вирішувати психологічні труднощі дітей і підлітків, сприяти розвитку здорових сімейних відносин і надавати допомогу відповідно до сучасних стандартів.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти: набувають здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях; здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік; приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями; розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях; застосовувати сучасні методи психологічної допомоги людині в контексті впливу стресової / травматичної ситуації, в тому числі постраждалим від насильства та воєнного терору; надавати психологічну допомогу особам з інвалідністю, розробляти методи психологічного супроводу в адаптації до нових життєвих умов, формувати моделі посилення ресурсів резильєнтності особистості в умовах кризових подій.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти набувають навичок розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; надавати кваліфіковану психологічну допомогу особистості у складних життєвих ситуаціях для активізації ресурсів її життєстійкості; демонструвати навички надання психологічної допомоги особам з інвалідністю, здійснювати розробку методів психологічного супроводу в адаптації до нових життєвих умов, застосування методів емоційної та когнітивної саморегуляції для гармонізації психічного стану та оптимізації власної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Актуальні питання консультування та психотерапії дітей та підлітків

Тема 1. Основні поняття і принципи дитячої та підліткової психотерапії. Специфіка психотерапії з дітьми та підлітками. Сутність та становлення дитячої та підліткової психотерапії. Класифікація психотерапії з дітьми та підлітками. Відмінності між дитячої та підліткової психотерапією і психотерапією дорослих. Сучасні тенденції у сфері психологічної допомоги дітям і підліткам

Література: основна [1, 2, 6, 7, 9-11] допоміжна [1-4]

Тема 2. Сімейні фактори ризику виникнення проблем і труднощів у дітей та підлітків. Вплив сім'ї на психічний розвиток дітей та підлітків. Основні завдання сім'ї. Типи проблем і труднощів в сім'ї. Показники неблагополучного розвитку дитини в сім'ї

Література: основна [6, 7, 9-11] допоміжна [1-4]

Тема 3. Психологічне консультування та психотерапія дітей, підлітків та батьків. Проблеми дитини як відображення психологічних проблем батьків. Переживання батьків як причина звернення до психолога та стратегії роботи з ними. Стратегії роботи залежно від причин звернення клієнтів-батьків. Психологічні труднощі в стосунках «батьки-діти»

Література: основна [6, 7, 9-11] допоміжна [1, 5]

Тема 4. Психологічне консультування батьків дітей різного віку. Консультування батьків дітей дошкільного віку. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей молодшого шкільного віку. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей підліткового віку. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей старшого шкільного віку. Засоби психологічної корекції стосунків батьків і дітей

Література: основна [6, 7, 9-11] допоміжна [1]

Тема 5 Психологічне консультування дітей та підлітків у сфері освіти. Специфіка психологічного консультування в освітніх навчальних закладах. Психологічне консультування з проблем шкільної адаптації та успішності. Консультування дітей молодшого шкільного віку. Особливості консультування учнів підліткового віку. Особливості консультування у віці ранньої юності. Консультування з розвитку здібностей школярів. Особливості консультування щодо розвитку мнемонічних здібностей. Проблеми розвитку комунікативних здібностей. Особливості консультування щодо поліпшення організаторських здібностей

Література: основна [3-5, 8, 10] допоміжна [5]

Тема 6. Проблеми дотримання етичних принципів у дитячому та підлітковому консультуванні та психотерапії. Професійна етика дитячого психолога. Дотримання конфіденційності дитячого психолога. Порушення конфіденційності психологом. Ризик «подвійних стосунків» в терапії та консультуванні дітей та підлітків. Фізичний контакт в психотерапії з дітьми: сучасні погляди на проблему

Література: основна [3-5, 8, 10] допоміжна [1]

Змістовий модуль 2. Актуальні питання сімейного консультування та психотерапії

Тема 7. Інтегративна модель психотерапії в роботі з сімейними проблемами. Інтеграція психотерапевтичних підходів в сімейному консультуванні та психотерапії. Інтегративна модель психотерапії сімейних пар. Інтеграції психодинамічного, системного сімейного і клієнт-центрованого підходів. Розуміння сім'ї як вектору розвитку особистості

Література: основна [6, 7, 9-11]допоміжна [7-9]

Тема 8. Сучасні аспекти консультування подружніх пар з приводу подружніх проблем. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем. Особливості консультування подружньої пари. Організація роботи з подружньою парою. Організація роботи з одним із членів подружжя. Причини звернення чоловіка й дружини в консультацію. Тривалість роботи з подружньою парою. Консультування подружньої пари. Використання домашніх завдань при роботі з подружжям. Особливості роботи з подружньою парою з проблемами розподілу сімейних ролей та обов'язків. Проблема рівності в розподілі сімейних обов'язків: завдання та особливості сімейного консультування

Література: основна [6, 7, 9-11]допоміжна [7-9]

Тема 9. Актуальні проблеми консультування подружніх пар. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем. Психологічна робота з дефіцитом довіри й близькості в стосунках подружжя. Створення позитивного фонду в спілкуванні подружжя. Індивідуальне психологічне консультування подружжя. Консультування з приводу проблем, пов'язаних із соматичною або фізичною хворобою партнера.Переживання розлучення з партнером. Труднощі взаєморозуміння. Консультування «винуватця розриву». Розлучення й діти.

Література: основна [6, 7, 9-11] допоміжна [7-9]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усь ого	у тому числі				усьог о	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	13
Змістовий модуль 1. Актуальні питання консультування та психотерапії дітей та підлітків										
Тема 1. Основні поняття і принципи дитячої та підліткової психотерапії. Специфіка психотерапії з дітьми та підлітками	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 2. Сімейні фактори ризику виникнення проблем і труднощів у дітей та підлітків	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Тема 3. Психологічне консультування та психотерапія дітей, підлітків та батьків	22	4	4		14	22	2	-	--	20
Тема 4. Психологічне консультування батьків дітей різного віку	12	2	2		8	12	-	2	-	10
Тема 5 Психологічне консультування дітей та підлітків у сфері освіти	12	2	2		8	12	-	2	-	10
Тема 6. Проблеми дотримання етичних принципів у дитячому та підлітковому консультуванні та психотерапії	12	2	2		8	12	-	-	-	12
Змістовий модуль 2. Актуальні питання сімейного консультування та психотерапії										
Тема 7. Інтегративна модель психотерапії в роботі з сімейними проблемами	12	2	2		8	12	-	2	-	10
Тема 8. Сучасні аспекти консультування подружніх пар з приводу подружніх проблем	14	2	2		10	14	2	2	-	10

Тема 9. Актуальні проблеми консультування подружніх пар	12	2	2		8	12	2	-	-	10
Разом	120	20	20		80	120	8	8		104

5.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Актуальні питання консультування та психотерапії дітей та підлітків		
1	Основні поняття і принципи дитячої та підліткової психотерапії. Специфіка психотерапії з дітьми та підлітками	2/-
2	Сімейні фактори ризику виникнення проблем і труднощів у дітей та підлітків	2/-
3	Психологічне консультування та психотерапія дітей, підлітків та батьків	4/-
4	Психологічне консультування батьків дітей різного віку	2/2
5	Психологічне консультування дітей та підлітків у сфері освіти	2/2
6	Проблеми дотримання етичних принципів у дитячому та підлітковому консультуванні та психотерапії	2/-
Змістовий модуль 2. Актуальні питання сімейного консультування та психотерапії		
7	Інтегративна модель психотерапії в роботі з сімейними проблемами	2/2
8	Сучасні аспекти консультування подружніх пар з приводу подружніх проблем	2/2
9	Актуальні проблеми консультування подружніх пар	2/-
	Разом	20/8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Актуальні питання консультування та психотерапії дітей та підлітків		
1	Основні поняття і принципи дитячої та підліткової психотерапії. Специфіка психотерапії з дітьми та підлітками	8/10
2	Сімейні фактори ризику виникнення проблем і труднощів у дітей та підлітків	8/12
3	Психологічне консультування та психотерапія дітей, підлітків та батьків	14/20
4	Психологічне консультування батьків дітей різного віку	8/10
5	Психологічне консультування дітей та підлітків у сфері освіти	8/10
6	Проблеми дотримання етичних принципів у дитячому та підлітковому консультуванні та психотерапії	8/12
Змістовий модуль 2. Актуальні питання сімейного консультування та психотерапії		
7	Інтегративна модель психотерапії в роботі з сімейними проблемами	8/10
8	Сучасні аспекти консультування подружніх пар з приводу подружніх проблем	10/10
9	Актуальні проблеми консультування подружніх пар	8/10
	Разом	80/104

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Тема 1. Основні поняття і принципи дитячої та підліткової психотерапії. Специфіка психотерапії з дітьми та підлітками	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, підготовка тестів. Творчі завдання: 1) «Стрічка часу» . Побудуйте хронологію розвитку дитячої психотерапії, зазначивши ключові події, науковців та напрями; 2) дебати: «Чи може онлайн-психотерапія повністю замінити очну роботу з дитиною?» ; 3) SWOT-аналіз . Проаналізуйте сучасну систему психологічної допомоги дітям в Україні: сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози.	основна [1, 2, 6, 7, 9-11]допоміжна [1-4]	6
Тема 2. Сімейні фактори ризику виникнення проблем і труднощів у дітей та підлітків	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів. Творчі та практичні завдання: 1) вправа «Дерево розвитку» . Намалюйте дерево, де: коріння – сімейні цінності; стовбур – стиль виховання; гілки – риси особистості дитини; плоди – результати розвитку. Поясніть взаємозв'язок між усіма елементами; 2) робота в групах . Підготуйте плакат «Сім'я очима дитини», відобразивши психологічні потреби дітей різного віку; 3) дискусія «Чи може школа компенсувати негативний вплив неблагополучної сім'ї?» . Аргументуйте свою позицію; 4) вправа «Піраміда сімейних потреб» . Створіть піраміду потреб дитини в сім'ї: фізичні; емоційні; соціальні; духовні; потреби самореалізації; 5) гра «Ідеальна сім'я» . У групах створіть модель сім'ї, яка максимально сприяє гармонійному розвитку дитини; 6) проект «План підтримки дитини» . У групах розробіть алгоритм міждисциплінарної допомоги дитині, яка перебуває в складних життєвих обставинах.	основна [6, 7, 9-11]допоміжна [1-4]	6
Тема 3. Психологічне консультування та психотерапія дітей, підлітків та батьків	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття;	Експрес опитування, складання термінологічного словника. Творчі та практичні завдання: 1) вправа «Сімейне дзеркало» . Намалюйте схему або створіть колаж, який показує, як емоційний стан батьків може впливати на почуття, поведінку та розвиток дитини; 2) кейс «Хто потребує допомоги?» Проаналізуйте опис сімейної ситуації та	основна [6, 7, 9-11]допоміжна [1, 5]	6

		визначте: хто є основним клієнтом психолога; які приховані труднощі можуть бути в сім'ї; з ким необхідно розпочати консультативну роботу; 3) вправа «Лист від імені дитини». Напишіть лист від імені дитини до батьків, у якому вона розповідає про свої почуття, потреби та переживання; 4) творчий проєкт «Сімейний компас». Створіть модель сім'ї, яка сприяє психологічному благополуччю дитини. Визначте цінності, правила, традиції та способи підтримки, які допомагають дитині розвиватися; 5) вправа «Емоційний рюкзак батьків». Створіть символічний «рюкзак», у який помістите переживання сучасних батьків (тривога, страх, провина, відповідальність тощо). Потім визначте, що може допомогти «полегшити» цей рюкзак; 6) рольова гра «Батьки на консультації». У парах проведіть першу консультативну зустріч. Один студент виконує роль психолога, інший — батька або матері. Після завершення проаналізуйте ефективність встановлення контакту; 7) конструктор консультації: створіть алгоритм психологічної консультації для однієї із ситуацій:		
Тема 4. Психологічне консультування батьків дітей різного віку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів. Творчі та практичні завдання: 1) арт-вправа «Світ очима дошкільника». Створіть малюнок або колаж, який демонструє, як дитина сприймає свою сім'ю. Поясніть, які психологічні потреби відображені у вашій роботі; 2) кейс «Першокласник». Проаналізуйте ситуацію дитини, яка не хоче відвідувати школу. Розробіть рекомендації для батьків; 3) інфографіка «Як допомогти дитині полюбити навчання»; 4) дебати на тему: «Контроль чи довіра: що важливіше у вихованні підлітка?»; 5) проєкт «Кодекс взаєморозуміння»: розробіть сімейний кодекс із правилами ефективного спілкування між батьками та підлітками; 6) лист у майбутнє: напишіть лист від імені батьків до своєї дитини через 10 років, у якому висловіть підтримку, віру в її можливості та побажання; 7) розробка психокорекційної програми. У групах створіть програму психологічної корекції дитячо-батьківських взаємин, визначивши: мету; завдання; цільову	основна [6, 7, 9-11] допоміжна [1]	6

		аудиторію; методи; вправи; очікувані результати; 8) творча майстерня «Лист вдячності» . Напишіть від імені дитини лист вдячності батькам або від імені батьків – своїй дитині. Після цього обговоріть, як вираження вдячності та позитивних почуттів може впливати на психологічний клімат у сім'ї та зміцнювати взаємини.		
Тема 5 Психологічне консультування дітей та підлітків у сфері освіти	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, до Психологічне есе: «Екзистенційні потреби людини». Творчі завдання: 1) «Поясни дитині» . Спробуйте пояснити поняття «стрес», «емоції», «тривога», «самооцінка» мовою, зрозумілою шестирічній дитині; 2) проект . Розробіть програму психологічної підтримки дітей, які пережили травматичні події (війну, вимушене переселення, булінг або втрату близької людини).	основна [3-5, 8, 10] допоміжна [5]	6
Тема 6. Проблеми дотримання етичних принципів у дитячому та підлітковому консультуванні та психотерапії	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів. Творчі завдання: 1) створення соціального плаката . Розробіть плакат «Яким має бути сучасний дитячий психолог?» із використанням символів, ключових якостей та професійних цінностей; 2) вправа «Портрет професіонала» . Створіть колаж або ментальну карту, що відображає професійні компетентності, особистісні якості та етичні принципи дитячого психолога; 3) рольова гра «Перша зустріч» . Проведіть вступну консультацію, під час якої психолог пояснює дитині та її батькам принцип конфіденційності; 4) кейс-аналіз «Етична дилема» . Розгляньте декілька ситуацій (булінг, домашнє насильство, суїцидальний ризик, самопошкодження, жорстоке поводження). Визначте, коли порушення конфіденційності є професійно виправданим; 5) дерево рішень . Побудуйте схему прийняття рішення психологом: Проблема → Ризик → Законодавчі вимоги → Етичне рішення → Подальші дії ; 6) рольова гра . Розіграйте ситуацію, коли психолог випадково опинився у подвійних стосунках із клієнтом (сусід, родич, учитель, знайомий сім'ї). Запропонуйте професійне рішення; 7) аналіз	основна [3-5, 8, 10] допоміжна [1]	6

		міжнародних рекомендацій. Ознайомтеся з положеннями етичних кодексів різних психологічних асоціацій. Порівняйте їхні підходи до питання фізичного контакту та оформіть результати у вигляді порівняльної таблиці; 8) проєкт «Етичний путівник дитячого психолога» У групах створіть буклет або електронний довідник «Етичні правила роботи дитячого психолога», який міститиме: основні професійні принципи; правила конфіденційності; алгоритм дій у складних етичних ситуаціях; рекомендації щодо професійних меж; приклади типових етичних дилем та можливих способів їх вирішення.		
Тема 7. Інтегративна модель психотерапії в роботі з сімейними проблемами	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття до	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів. Творчі завдання: 1) рольова гра «Подружня консультація». Студенти виконують ролі психолога та подружньої пари. Необхідно провести первинну консультацію, визначити проблему та запропонувати інтегративний план роботи; 2) створення моделі «Формула гармонійних стосунків». Побудуйте модель сімейного благополуччя, визначивши складові: довіра; підтримка; повага; комунікація; спільні цінності; відповідальність; 3) порівняльна майстерня. Створіть порівняльну таблицю трьох підходів за критеріями: мета; роль психолога; роль клієнта; основні методи; очікуваний результат; 4) арт-проєкт «Моя сім'я — простір розвитку». Створіть символічний малюнок, колаж або постер, який відображає роль сім'ї у становленні особистості. Презентуйте роботу та поясніть її зміст; 5) міні-проєкт «Сімейний ресурс». Розробіть програму з п'яти вправ, спрямованих на зміцнення сімейних стосунків, розвиток взаємної підтримки та ефективної комунікації; 6) творча вправа «Лист у майбутнє». Напишіть лист від імені майбутньої дорослої людини своїй сім'ї, у якому опишіть, які сімейні цінності, традиції та взаємини найбільше вплинули на її особистісний розвиток, професійне становлення та життєвий вибір.	основна [6, 7, 9-11] допоміжна [7-9]	8
Тема 8. Сучасні аспекти консультування подружніх пар з	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів. Творчі завдання: 1) створіть «Карту звернень» подружніх пар до	основна [6, 7, 9-11] допоміжна [7-9]	8

приводу подружніх проблем	практичного заняття	психолога; 2) вправа «Один конфлікт – два погляди». Опишіть проблему очима чоловіка та дружини; 3) розробіть п'ять домашніх вправ для покращення сімейного спілкування; 4) створіть «Щоденник сімейних змін» для подружньої пари; 5) складіть чек-лист щоденних сімейних практик, які зміцнюють взаємини; 6) рольова гра. Проведіть сімейні переговори щодо нового розподілу домашніх обов'язків; 7) вправа «Один день у ролі партнера». Створіть сценарій, у якому чоловік і дружина на один день повністю змінюються сімейними ролями. Проаналізуйте, як такий досвід може вплинути на взаєморозуміння та емпатію.		
Тема 9. Актуальні проблеми консультування подружніх пар	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів. Творчі завдання: 1) інфографіка. Розробіть схему « Фактори, що впливають на гармонійні інтимні стосунки »; 2) вправа «Міст довіри» Створіть символічний міст, на якому позначте чинники, що зміцнюють довіру, та перешкоди, які її руйнують; 3) лист вдячності Напишіть від імені одного з партнерів лист подяки іншому за підтримку та позитивні риси; 4) рольова гра «Відверта розмова» Відпрацюйте техніки активного слухання та емпатичного спілкування; 5) календар щасливої сім'ї. Розробіть місячний календар із невеликими щоденними завданнями для покращення спілкування; 6) інформаційний буклет. Підготуйте рекомендації для родин, які доглядають за тяжкохворим членом сім'ї; 7) лист у майбутнє. Напишіть лист собі через п'ять років після подолання життєвої кризи; 8) проєкт «Світ очима дитини». Створіть комікс, малюнок або серію ілюстрацій, які відображають переживання дитини до, під час і після розлучення батьків. Запропонуйте способи психологічної підтримки на кожному етапі.	основна [6, 7, 9-11] допоміжна [7-9]	8

Індивідуальні завдання

Теми індивідуальних робіт:

- Ментальна карта.** Створіть карту понять «Дитяча та підліткова психотерапія», відобразивши її складові.
- Міні-дослідження.** Порівняйте розвиток дитячої психотерапії в Україні та за кордоном.

3. **Створення чек-листа.** Розробіть «Чек-лист ознак сімейного неблагополуччя» для практичного психолога закладу освіти. До нього включіть: емоційні; поведінкові; соціальні; навчальні показники.

4. **Створення сімейної хартії.** Розробіть «Хартію щасливої сім'ї», яка міститиме 10 правил ефективного спілкування та конструктивного вирішення конфліктів.

5. **Створення коміксу.** Намалюйте комікс «Один день успішного школяра», показавши роль батьків у підтримці навчання.

6. **Створення інфографіки.** Розробіть пам'ятку «Професійні межі психолога» та «Інтегративний психолог: компетентності майбутнього», у яких покажіть, які знання, навички та особистісні якості необхідні сучасному сімейному психологу.

7. **Вправа «Дерево сімейних цінностей».** Намалюйте дерево, де:

- **коріння** — сімейні традиції;
- **стовбур** — взаємини;
- **гілки** — особистісні якості;
- **листя** — життєві цілі;
- **плоди** — досягнення членів сім'ї.

Поясніть, як кожен елемент впливає на розвиток особистості.

Аналіз художнього твору або фільму

Проаналізуйте взаємини між підлітком і батьками у художньому творі чи фільмі. Визначте психологічні помилки та запропонуйте шляхи їх подолання.

Творчі завдання:

1. **Соціальна кампанія.** Створіть інформаційний буклет або допис для соціальних мереж на тему «Чому дитині не соромно звернутися до психолога?»

2. **Міні-проект.** Розробіть пам'ятку для молодих батьків «10 правил гармонійного виховання дитини».

3. **Створення буклета.** Підготуйте інформаційний буклет «Коли батькам варто звернутися до психолога?»

4. **Арт-вправа «Міст довіри».** Намалюйте міст між батьками та дитиною. На його опорах запишіть цінності (довіра, повага, підтримка, щирість), а на перешкодах - фактори, що руйнують взаємини (конфлікти, критика, байдужість тощо). Обговоріть, як зміцнити цей «міст».

5. **Творчий проєкт «Очима один одного».** Підготуйте короткий комікс, фотоколаж або серію ілюстрацій, у яких одна й та сама сімейна ситуація показана з двох перспектив: очима дитини та очима батьків. Після презентації обговоріть, як розвиток емпатії допомагає покращити взаєморозуміння та зменшити кількість конфліктів.

6. **Проект «Школа відповідального батьківства»** У групах розробіть програму з 5 занять для батьків дошкільників, визначивши тематику, мету та інтерактивні вправи.

7. **Пам'ятка для батьків** Створіть інформаційний буклет «10 порад батькам дошкільника для гармонійного розвитку дитини».

8. **Вправа «Лист до батьків»** Напишіть мотивувальний лист від імені шкільного психолога з порадами щодо підтримки дитини під час навчання.

9. **Вправа «Баланс сімейних ролей».** Створіть кругову діаграму розподілу сімейних обов'язків та запропонуйте шляхи її оптимізації.

10. Створіть пам'ятку для подружжя «10 способів підтримувати емоційну близькість».

8. Методи навчання

Методи навчання у межах дисципліни «Сімейна, дитяча та підліткова психотерапія» спрямовані на формування у здобувачів освіти здатності до надання необхідної допомоги людям у вигляді рекомендацій щодо розв'язання їхніх психологічних проблем.

У навчальному процесі застосовуються:

- лекційні заняття з елементами проблемного викладу та мультимедійного супроводу;
- практичні та семінарські заняття, що передбачають аналіз кейсів, розв'язання ситуаційних завдань і роботу з реальними кейс-прикладом;
- інтерактивні методи (робота в парах (психолог-клієнт), трійках (психолог-клієнт-спостерігач) з подальшим аналізом, міні-дискусії, рольові ігри, мозкові штурми, ділові ігри), спрямовані на розвиток навичок прийняття спільних командних рішень;
- самостійна робота студентів за керівництва викладача, що включає опрацювання наукових та аналітичних матеріалів, використання сучасних інформаційних ресурсів.

9. Методи контролю

При вивченні здобувачами вищої освіти курсу «Сімейна, дитяча та підліткова психотерапія» застосовуються такі методи оцінювання набутих знань:

- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, оцінювання активності на заняттях, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій, доповідей, психологічних есе тощо;
- індивідуальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Сутність та становлення дитячої та підліткової психотерапії
2. Класифікація психотерапії з дітьми та підлітками
3. Відмінності між дитячої та підліткової психотерапією і психотерапією дорослих
4. Сучасні тенденції у сфері психологічної допомоги дітям і підліткам
5. Вплив сім'ї на психічний розвиток дітей та підлітків
6. Основні завдання сім'ї
7. Типи проблем і труднощів в сім'ї
8. Показники неблагополучного розвитку дитини в сім'ї
9. Проблеми дитини як відображення психологічних проблем батьків
10. Переживання батьків як причина звернення до психолога та стратегії роботи з ними
11. Стратегії роботи залежно від причин звернення клієнтів-батьків
12. Психологічні труднощі в стосунках «батьки-діти»
13. Консультування батьків дітей дошкільного віку
14. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей молодшого шкільного віку
15. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей підліткового віку
16. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей старшого шкільного віку
17. Засоби психологічної корекції стосунків батьків і дітей
18. Специфіка психологічного консультування в освітніх навчальних закладах

19. Психологічне консультування з проблем шкільної адаптації та успішності
20. Консультування дітей молодшого шкільного віку
21. Особливості консультування учнів підліткового віку. Особливості консультування у віці ранньої юності
22. Консультування з розвитку здібностей школярів
23. Особливості консультування щодо розвитку мнемонічних здібностей
24. Проблеми розвитку комунікативних здібностей
25. Особливості консультування щодо поліпшення організаторських здібностей
26. Професійна етика дитячого психолога
27. Дотримання конфіденційності дитячого психолога
28. Порухення конфіденційності психологом
29. Ризик «подвійних стосунків» в терапії та консультуванні дітей та підлітків
30. Фізичний контакт в психотерапії з дітьми: сучасні погляди на проблему
31. Інтеграція психотерапевтичних підходів в сімейному консультуванні та психотерапії
32. Інтегративна модель психотерапії сімейних пар
33. Інтеграції психодинамічного, системного сімейного і клієнт-центрованого підходів.
34. Розуміння сім'ї як вектору розвитку особистості
35. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем
36. Особливості консультування подружньої пари
37. Організація роботи з подружньою парою
38. Організація роботи з одним із членів подружжя
39. Причини звернення чоловіка й дружини в консультацію
40. Тривалість роботи з подружньою парою
41. Консультування подружньої пари
42. Використання домашніх завдань при роботі з подружжям
43. Особливості роботи з подружньою парою з проблемами розподілу сімейних ролей та обов'язків
44. Проблема рівності в розподілі сімейних обов'язків: завдання та особливості сімейного консультування
45. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем
46. Психологічна робота з дефіцитом довіри й близькості в стосунках подружжя
47. Створення позитивного фонду в спілкуванні подружжя
48. Індивідуальне психологічне консультування подружжя
49. Консультування з приводу проблем, пов'язаних із соматичною або фізичною хворобою партнер
50. Переживання розлучення з партнером
51. Труднощі взаєморозуміння. Консультування «винуватця розриву»
52. Розлучення й діти

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота									Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	залік	100
6	6	6	6	6	6	8	8	8	40	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	не зараховано
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві	

		помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	
--	--	--	--

12.Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Сімейна, дитяча та підліткова психотерапія» включає:

1. Посібники.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі й для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети контрольних завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

13. Рекомендована література

Основна

1. Балинська О. М., Католик Г. В., Захарова О. В., Броневицька О. М. Особливості інтерв'ювання дітей різного віку, які стали свідками або зазнали сексуального насильства: монографія. Львів: Растр-7, 2024. 242 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6885/1/2024-%d0%91%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0%2c%20%d0%9a%d0%b0%d1%82%d0%be%d0%bb%d0%b8%d0%ba%20%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f%20%281%29.pdf>
2. Бонднарчук Ю. Особливості групової психологічної роботи з дітьми, які отримали травматичний досвід. Психологічні перспективи. 2020. Вип. 36. С. 49-66. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6879/1/2020-659-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-1109-1-10-20201230.pdf>
3. Карпенко Є. Сучасні методи психокорекції та психотерапії: навч. посіб. Львів–Дрогобич: Півсвіт, 2026. 152 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6823/1/2026-%d0%9a%d0%b0%d1%80%d0%bf%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%84_%d0%a1%d1%83%d1%87%d0%b0%d1%81%d0%bd%d1%96%20%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%b8%20%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%ba%d0%be%d1%80%d0%b5%d0%ba%d1%86%d1%96%d1%97%20%d1%82%d0%b0%20%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%b0%d0%bf%d1%96%d1%97_2026.pdf
4. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с. URL: <https://lnk.ua/ZeRh2DyNQ>
5. Католик Г. В. Концепція Я дитячого практичного психолога: монографія. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2020. 312 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6880/1/2020-Katolyk_Monografia_FINALE_DRUK_A4%20%281%29.pdf
6. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6877/1/2019-Konsultuvannya_2019.pdf
7. Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами / за заг. ред. докт. психолог. наук

- О.В. Царькової. Мелітополь: Люкс, 2019. 417 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6878/1/2019-%d0%a4%d0%9d%d0%9d.pdf>
8. Прокоф'єва О.О., Ковальова О.В., Варіна Г. Б. Психокорекція та основи психотерапії: підручник. 3 вид., доповн. і переробл. Запоріжжя: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2023. 474 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6884/1/2023-%d0%9f%d0%a1%d0%98%d0%a5%d0%9e%d0%9a%d0%9e%d0%a0%d0%95%d0%9a%d0%a6%d0%86%d0%af%20%d0%a2%d0%90%20%d0%9e%d0%a1%d0%9d%d0%9e%d0%92%d0%98%20%d0%9f%d0%a1%d0%98%d0%a5%d0%9e%d0%a2%d0%95%d0%a0%d0%90%d0%9f%d0%86%d0%87%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d1%80%d1%83%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9f%d1%80%d0%be%d0%ba%d0%be%d1%84%27%d1%94%d0%b2%d0%b0%2c%20%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%be%d0%b2%d0%b0%2c%20%d0%92%d0%b0%d1%80%d1%96%d0%bd%d0%b0%202023.pdf>
9. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі: навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с. з іл. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6267/1/2020-0056154.pdf>
10. Сімейна етика і психологія: комплексний словник-довідник ключових термінів [для студентів закладів вищої освіти психолого-педагогічного профілю] / укладач Пінська О. Л. Кривий Ріг: КДПУ, 2026. 284 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6520/1/2026-%d0%a1%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%ba-%d0%b4%d0%be%d0%b2%d1%96%d0%b4%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf>
11. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї: навч. посібник. Вид. 2-ге, змін. та доповн Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 480 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6881/1/2021-posibnyk_simia%202021.pdf

Додаткова

1. Магдисюк Л., Замелюк М., Беспарточна О., Борбич Н. Психологічна допомога дитині та сім'ї: практикум. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 280 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6882/1/2022-phsykons_2022.pdf
2. Михальчук Ю.О. Вербальні, паравербальні та невербальні засоби спілкування психолога-консультанта. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія.* №3 (2025). 348 с. С.200-206. <https://journals.megu.rovno.ua/index.php/ped-psyh/issue/view/5/6>
3. Михальчук Ю.О. Парадигми інтерсуб'єктивного підходу у соціально-психологічній допомозі при травмі. *ГАБІТУС : Науковий журнал.* Випуск 40. Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2022. 202 с. С. 121-125. http://habitus.od.ua/journals/2022/40-2022/40_2022.pdf
4. Михальчук Ю.О. Психологічне консультування за теорією множинного інтелекту Говарда Гарднера. *Наукові перспективи: журнал.* 2025. № 7(61) 2025. 1513 с., С. 1255-1268.
5. Прохоренко, Л., Бужинецька, К., Бабяк, О., Баташева, Н. Інтеграція осіб з особливими потребами під час криз: психологічний та психотерапевтичний супровід. монографія. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 210 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6886/1/2025-%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f>

<https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6873/1/2014-sinaps.pdf>

6. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків / перекл. з англ.; упор. та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2014. 112 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/6873/1/2014-sinaps.pdf>
7. Dane A., Berkman J., DeBortoli E., Wallingford C.K., Yanes T., McInerney-Leo A. Narrative therapy and family therapy in genetic counseling: A scoping review. *Journal Genet Couns.* 2025. Vol. 34(2):e1938. doi:10.1002/jgc4.1938
8. Dickson S.J., Kuhnert R.L., Lavell C.H., Rapee R.M. Impact of Psychotherapy for Children and Adolescents with Anxiety Disorders on Global and Domain-Specific Functioning: A Systematic Review and Meta-analysis. *Clin Child Fam Psychol Rev.* 2022. Vol. 25 (4). P. 720-736. doi:10.1007/s10567-022-00402-7
9. Todd E., Pond R., Coomber K. Client Perspectives of Family Therapy: A Qualitative Systematic Review. *Journal Marital Fam Ther.* 2025. Vol.51(3):e70024. doi:10.1111/jmft.70024

14. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua
2. Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу: Наказ МОЗ України від 15.04.2008 № 199. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0577-08>
3. Google Академія: <http://scholar.google.com.ua>